

สารบัญ

หน้า

บทนำ	อภิปรายคืออะไร?	1
	ปรัชญาบริสุทธิ์	
	ปรัชญาอันยิ่ง หรือปรัชญาชั้นสูง	1
	หลักสูตรแห่งวิชาความรู้	1
	คำไวพจน์และความหมาย	2
	ความจริงชั้นอภิปราย	3
	มองจากเครื่องมือวิทยาศาสตร์	6
	ท่าทีของนักวิทยาศาสตร์ต่ออภิปราย	8
	ปัญหาประจำบท	9
บทที่ 1	ลักษณะและขอบเขตของอภิปราย	13
	วิทยาการด้านต่าง ๆ เริ่มแยกออกจากปรัชญา	13
	วิทยาการอะไรที่ยังเหลือไว้ให้วิชาปรัชญา	14
	ปัญหาหลัก ๆ ของปรัชญา 3 ปัญหา	15
	เอกภพ หรือธรรมชาติ	16
	จิตนิยมคืออะไร?	17
	สสารนิยมคืออะไร?	10
	ธรรมชาตินิยม	20
	อภิปรายว่าด้วยจิตหรือวิญญาณ	22
	ธรรมชาติของ จิต-มโน-วิญญาณ	22
	วิญญาณเป็นสสาร หรือพลังงาน	23
	วิญญาณเป็นอมตะหรือไม่?	25
	ภาษา 2 ระดับ	25
	คำตอบของพระพุทธศาสนา	26
	เหตุผลสนับสนุนเรื่องสันตติ	27
	ตายแล้วเกิด (Rebirth)	28
	ประวัติการระลึกชาติได้	29

	หน้า
จิตส่งกระแสไปจับจองที่เกิด	31
เรื่องจิตและการเกิดอีกในทัศนะนักวิทยาศาสตร์	33
สรุป อภิปรัชญาว่าด้วยจิต หรือวิญญาณ	33
อภิปรัชญาว่าด้วยพระเจ้า	34
พระเจ้าคืออะไร?	35
เทววิทยา	35
ข้อพิสูจน์เรื่องพระเจ้ามีอยู่	36
ความคิดรวบยอดเกี่ยวกับพระเจ้า	30
พระเจ้าในทัศนะของนิตเช่	40
ท่านพุทธทาสกับพระเจ้า	40
สรุปอภิปรัชญาว่าด้วยพระเจ้า	43
ปัญหาประจำบทที่ 1	44
บทที่ 2 อภิปรัชญาตะวันตก : อภิปรัชญากรีกยุคแรก	47
อภิปรัชญาของธาลีส	49
อภิปรัชญาของอะแนกซิแมนเดอร์	51
อภิปรัชญาของอะแนกซิเมเนส	53
หลักการ 4 ประการของทัศนะไมเลเซียน	54
อภิปรัชญาของอนาซากอร์ส	55
นุส์คืออะไร?	55
อภิปรัชญาของไพธากอร์ส	56
อภิปรัชญาของเฮโนฟานีส (พระเจ้า, โลก และความรู้)	57
อภิปรัชญาของเฮราไคลตัส	59
อภิปรัชญาของพาร์มินิเดส	60
อภิปรัชญาของเฮโนแห่งอีเลีย	61
อภิปรัชญาของเอมพีโดเคลส-เดโมไครตัส	62
อภิปรัชญาของโซพิสต์	63
ทัศนะของโปรตาгорัส และ กอร์เกียส	64
โสคราตีส	65
พลาโต	67
โลกที่ปรากฏและโลกแห่งความคิด	68

	หน้า
อริสโตเติล	71
ทฤษฎีศัพทวิทยา	72
ทฤษฎีเหตุปฐมมูล	73
สาเหตุของสิ่งทั้งปวง 4 ชนิด	74
พระเจ้าในทัศนะของอริสโตเติล	75
เอปิคิวเรียน	75
อภิปรัชญาสโตอิกส์ และ กลุ่มพลาโต ใหม่	76
โพลติเนียส	77
บทที่ 3 อภิปรัชญายุคกลาง	83
ยุคมีด	83
ยุคที่สอง	83
ยุคที่สาม	84
นักบุญออกัสติน	84
บาปและการปลดเปลื้อง	86
นักปรัชญาอาหรับ	87
อวิซเซนน่า	87
อเวอรุโรส	88
นักบุญไอควินัส	88
เรื่องศรัทธากับเหตุผล	89
ดันส์สโกตัส	90
วิลเลียมส์ แห่ง โอคแคม	90
บทที่ 4 อภิปรัชญาสมัยใหม่	95
ฝ่ายเหตุผลนิยม	95
ฝ่ายประสบการณ์นิยม	95
เดส์คาร์ต นักเหตุผลนิยม	96
เดส์คาร์ต พิสูจน์ความจริงทางอภิปรัชญาเกี่ยวกับจิต, พระผู้เป็นเจ้า และโลก	97
โรมัส ฮอบส์	97
สปิโนซ่า : สารัตถะในรูปของโหมดส์ (Modes) จิต และ พระผู้เป็นเจ้า	98
จอห์น ล็อก : ร่างกาย-วิญญาณ	99
ล็อก พิสูจน์ความมีอยู่ของพระเจ้า	100

	หน้า
เบอร์เคลีย์	101
เบอร์เคลีย์พิสูจน์ความมีอยู่ของพระเจ้า	102
เดวิด ฮิวม์	103
ทัศนะเรื่องพระเจ้าและการคัดค้านข้อพิสูจน์ความมีอยู่ของพระเจ้าของนักคิด ยุคกลาง	103
ไลบ์นิซ	105
โมนาดส์	106
ลักษณะของโมนาดส์	106
คานท์ : แบบความคิดในวิสัยของปรากฏการณ์	108
การคิดหาเหตุผล 3 ระดับ	109
เทววิทยา และ จริยศาสตร์ของคานท์	110
มนุษย์ดำรงอยู่ 2 สถานะ	111
เฮเกิล : ตรรกวิทยาของเฮเกิล	111
วิชาวิธีไม่ใช่สิ่งใหม่	112
จิตสมบูรณ์	114
มาร์กซ์	116
ทัศนะกลุ่มसानุศิษย์ฝ่ายซ้ายของเฮเกิล	116
ฟอยเออร์บัค และเฮเกิล	118
กฎหมายนิยมิภาษวิธีของมาร์กซ์	118
การแปรสภาพจากปริมาณสู่คุณภาพ	119
เอกภาพและความขัดแย้งของสิ่งที่ตรงกันข้าม	119
การปฏิเสธซ้อนปฏิเสธ	120
สสารนิยมิภาษวิธีของมาร์กซ์ต่างจากเฮเกิล	121
บทที่ ๕ อภิปรัชญาสมัยปัจจุบัน	125
ปรัชญาอัตถิภาวนิยม	125
ปรัชญาตรรกปฏิบัตินิยม	126
บทที่ ๖ อภิปรัชญาตะวันออก	133
อภิปรัชญาอินเดีย 2 กลุ่ม,	133
กลุ่มนาสติกะ	133
กลุ่มอัสติกะ	134

	หน้า
อภิปรัชญาจรรวาก	135
อภิปรัชญาเซน	136
ชีวะ	136
อชีวะ	137
อภิปรัชญาสำนักพุทธปรัชญา	138
สำนักไวภาษิกะ : การคาดคะเนความจริงทางจักรวาลวิทยา	140
สำนักเสาตรันติกะ ; ขณิกภังควาท	141
เปรียบเทียบกับสำนักปรัชญาอื่น ๆ	142
สำนักวิชญารวาท (โยคจาร)	142
วิญญาณ 8 อย่าง	143
อภยวิญญาณเป็นมูลฐานของสิ่งทั้งปวง	144
สำนักมาธยมิกะ (ศูนยวาท). ความจริง 2 อย่าง	144
ความจริงสมมติ	145
ความจริงปรมาตย์	145
ความหมายของคำว่า “ศูนยตา”	145
บทที่ 7 อภิปรัชญาอินเดียสายอัสติคะ	151
พระเวทคืออะไร?	151
อภิปรัชญาพหุชาดะ	152
ทัศนะเรื่องคน	153
พระผู้เป็นเจ้าของ	153
อภิปรัชญาไวเศษิกะ ; เรื่องสำคัญ 2 เรื่อง	155
ปหารณะ	155
ปรมาณู	159
ทฤษฎีเรื่องปวมณฑุของไวเศษิกะ	159
ความแตกต่างระหว่างทัศนะปรมาณูของกรีกและไวเศษิกะ 5 ประการ	159
ทฤษฎีเรื่องโลก	161
อภิปรัชญาสาางขยะ-ความรู้ 2 อย่าง	162
พุทธปรัชญา	162
ทางทฤษฎี	162
ประกฤติ หรือมูลเหตุของโลก	162

	หน้า
คุณ 3 ชนิด, สัตตวะ-ระชะ-ตมะ	163
ปุรุષ ; สัจธรรมอันดีบรอง	163
ความสัมพันธ์ระหว่างประภคตกับปุรุษะ	164
อภิปรชญาโยคะ เป็นเรื่องจิตวิทยา, จริยศาสตร์, เทววิทยา	164
อภิปรชญามีมangsa ; ความแท้จริง 2 อย่าง	165
จริงทางวัตฤวิสัย	165
จริงทางจิตวิสัย	165
เรื่องวิญญาณ	165
โลก	165
คักติ	166
อาดมัน	167
อภิปรชญาเวทานตะ	167
สาเหตุที่เรียกอุปนิษัทว่า “เวทานตะ”	167
อุปนิษัทคืออะไร?	168
อาดมัน	168
พรหมัน	168
อภิปรชญาเอกนิยม ของคังกราจารย์	169
ทศนะเรื่องโลก	169
ทศนะเรื่องพรหมัน	170
พรหมัน 2 อย่าง	170
สคุณพรหมัน เรียกว่า “ตรีมูรติ”	170
นิรคุณพรหมัน เป็น สัต-จิต-อานันทะ	170
ทศนะเรื่องคน ; กาย-อาดมัน	171
อาดมันกับพรหมัน	172
ทศนะเรื่องโมกษะ 2 อย่าง	172
ชีวันมุกติ	173
วิเทหมุกติ	173
อภิปรชญาของรามานุชาจารย์	173
ทศนะเรื่องโลก	173
เรื่องพระเจ้าหรือพรหมัน	174

	หน้า
ทัศนะเรื่องคน	175
ทัศนะเรื่องโมกษะ	175
วิธีเข้าถึงโมกษะ 2 แบบ	175
กรรมโยคะ	175
ญาณโยคะ	176
บทที่ 8 อภิปรัชญาจีน	181
ทัศนะเรื่องเซียงตี้	181
หยาง และ หยิน	181
ขงจื้อ	183
ทัศนะทางอภิปรัชญา	183
เอี้ยะ ; ธรรมชาติวิทยา	184
วรรณกรรมเรื่องี่สาม	184
ทฤษฎีเรื่องอิมกับเอี้ยง	184
วิทยาศาสตร์เล่มแรกของจีน	185
ทัศนะเรื่องโลกหน้า	185
ทัศนะเรื่องสวรรณค์ (พระเจ้า)	186
ทัศนะเรื่องโซคชะตา	186
ทัศนะทางการศึกษา	187
เหลาจื้อ ; ความหมายของเต๋า	187
อภิปรัชญาประยุกต์	189
ทฤษฎีเรื่องป้ออู้ยี่อี่ตี้	190
ชีวทัศน์ของเหลาจื้อ	191
สรุปอภิปรัชญาของเหลาจื้อ	194
อภิปรัชญาของบัคจื้อ 7 ประการ	195
หลักแม่ความรักร่วมกัน	195
ปฏิบัติต่อสงคราม	195
บุชายกย่องบัณฑิต	195
ทำตามผู้นำ	195
เจตนารมณ์แห่งพระเจ้า	195
ไม่เชื่อโซคชะตา	196

	หน้า
คัดค้านดนตรี	196
โทษของดนตรี	196
อภิปรายของเม่งจื่อ	197
คุณสมบัติในธรรมชาติมนุษย์ 4 อย่าง	197
คติชีวิตของเม่งจื่อ	190
อภิปรายของจั้งจื่อ ; ทศนะเรื่องฤาษีป่า และ ฤาษีบ้าน	198
อภิปรายของเอี้ยงจื่อ ; ความสุขที่จำเป็นที่สุด	200
อภิปราย ของ ชุงจื่อ	200
บทที่ ๑ อภิปรายฉีปุ่น	205
กัมภีร์โกจ๊ก	205
กัมภีร์นิฮอนจี้	206
ทายาทของสวรรค	207
ชินโต	207
มูลเหตุของประเพณีสักการะบรรพบุรุษ	207
ชินโตอำนวยความสะดวก 5 ประการ	209
บูชิโด-นักรบซามูไร	2 1 1
หน้าที่	212
บูชิโดสอนให้ขงกน	212
ฮาราคีรี	213
เอกภาพของฉีปุ่น	214
ความเป็นอยู่อย่างง่าย ๆ	214
การเสียสละ	215
อภิปรายที่อยู่เบื้องหลังนิทาน	215
เซิน ; ลักษณะอภิปราย	219
เซินมีพ่อเป็นพุทธมีแม่เป็นเต๋า	220
พุทธศาสนานิกายเซินมีหลักพื้นฐาน 5 ประการ	222
เซิน เริ่มรุ่งเรืองในตะวันตก	225
อภิปรายในแนวของเซิน	225
เซินเป็นปรัชญาหรือไม่?	226
เซินเป็นจิตวิทยาหรือไม่?	226

	หน้า
เซ็นเป็นมิสติกหรือไม่?	226
คำจำกัดความของเซ็น	228
การส่งมอบพิเศษนอกพระสูตร	228
ไม่ต้องอาศัยคำพูดและตัวหนังสือ	229
ชี้ตรงไปยังแก่นแท้ของมนุษย์	230
เห็นแจ้งในธรรมชาติของตนเองและบรรลุความเป็นพุทธะ	232
บทเพลงแห่งวิปัสสนา	233
บทที่ 10 พุทธปรัชญาเถรวาทที่มีต่อทัศนคติทางอภิปรัชญา	239
หลักใหญ่ ๆ 3 หลักของอภิปรัชญา	240
ปัญหา 10 ข้อทางอภิปรัชญา	241
พุทธปรัชญาวิเคราะห์ปัญหาทางอภิปรัชญา	242
ข้อความในปัจฉิมโคตตสูตร	243
วิธีการตอบปัญหาของพระพุทธเจ้า 4 วิธี	243
ท่าทีพุทธปรัชญาในความหมายของศัพท์ “อภิปรัชญา”	244
อริยสัจ 4	244
ของจริงอย่างประเสริฐ	244
ของจริงที่ทำให้คนให้เป็นพระอริยเจ้า	244
ของจริงของพระอริยเจ้า	245
อริยสัจคืออะไร?	245
โดยคำแปล	245
โดยจำแนก	245
โดยเหตุผล	246
อริยสัจ ; ไม่ใช่ทฤษฎีมองแง่ร้าย	246
ขยายความอริยสัจ	246
ทุกข์ ; ทุกข์ 11 ประการ	246
ความเกิด	247
การเข้าไปยึดถือขั้นที่ 5	247
สมุทัย ; ตัณหา 3	246
นิโรธ	249
มรรค	249

	หน้า
ทางมีอยู่ 3 สาย	250
ส่วนที่อบรมกายวาจา	250
ส่วนที่อบรมจิต	250
ส่วนที่อบรมทิวฐิ	250
ปฏิจสมุปปาท	251
สามัญญลักษณะ	257
กฎแห่งกรรม	262
นิพพาน	265